Ankenævnet for Forsikring

943/14

Den 23. juni 2014 blev i sag nr. 84.995:

xxxxxx xxx
xxxxxxxxxx xxx xxxxxx
xxxx xxxx x

mod

PenSam Liv
forsikringsaktieselskab
Jørgen Knudsens Vej 2
3520 Farum

afsagt

k e n d e l s e :

_____

Forsikringstageren har forsikring med dækning ved førtidspensionering i PenSam Liv Forsikringsaktieselskab. Han klager bl.a. over, at selskabet har afvist at udbetale forsikringssummen, efter at han blev førtidspensioneret.

Selskabet har afvist at udbetale forsikringssummen med henvisning til, at klageren ikke opfylder forsikringsbetingelsernes krav for udbetaling.

I brev af 10/3 2013 til selskabet fra klageren hedder det bl.a.:

> "Jeg har fået tilkendt førtidspension fra Pensam, men jeg fik afslag på at få udbetalt gruppesummen.
>
> Kriterierne - fik jeg oplyst - for at få gruppesummen var følgende:
> Karenstiden kan kun overstås gennem pligtmæssig indbetaling af pensionsbidrag fra en arbejdsgiver i mindst 2 år samtidig med, at du skal have været uafbrudt arbejdsdygtig i hele perioden.
>
> Jeg vil hermed bede jer om at tage jeres afgørelse op til genbehandling.
>
> Min begrundelse er følgende
> - Jeg har haft diagnosen keratoconus siden jeg var ung, men keratoconus er ikke ensbetydende med arbejdsudygtighed. Der er mange der lever et helt arbejdsliv med keratoconus. Det der giver arbejdsudygtighed er manglende muligheder for at afhjælpe generne.
> - For mit vedkommende begyndte generne med at tåle linser først for alvor efter 2009, så de lidelser der udløste offentlig førtidspension var ikke til stede i karensperioden.

- Tilmed ser jeg at jeres afgørelse ikke bygger på lægelige oplysninger fra karensperioden."

I klageskema af 30/8 2013 har klageren bl.a. anført:

"

1. Sagsfremstilling, kort redegørelse for sagen. Supplerende redegørelse kan evt. vedlægges.

Jeg får tilkendt offentlig førtidspension pr 1. maj 2012.
- Dette skulle udløse udbetaling af engangsgruppesum, Pensam invalidepension samt bevarelse af retten til livsforsikring i Pensam bio.
- Jeg får kun tildelt Pensam Invalidepens ikke de to andre ting §

2. Hvad vil De konkret opnå hos selskabet? (skal udfyldes)

Helt eller delvis udbetaling af engangs gruppesum samt bevarelse af retten til livsforsikring (genindførelse med de beløb der var gældende før afgørelsen

"

Dertil har selskabet i brev af 16/9 2013 til nævnet bl.a. påpeget:

"Det fremgår endvidere af klageskema til Ankenævnet for Forsikring, at [klageren] konkret ønsker at opnå 'bevarelse af retten til livsforsikring'. Vi opfatter dette som et ønske om, at PenSam skal anerkende, at [klageren] har dækningen Gruppelivsforsikring. Da [klageren] er fyldt 60 år, har han ifølge forsikringsbetingelserne ikke længere dækningen, hvilket også fremgår af den pensionsoversigt, som [klageren] har fået tilsendt for nyligt."

Efterfølgende har selskabet i brev af 16/10 2013 til nævnet bl.a. bemærket:

"**Vores konklusion**
[Klageren] omfattes af arbejdsmarkedspensionsordningen Pension 90, Tradition, i PenSam. Indbetalingerne til pensionsordningen ophørte 31.05.2002, og pensionsordningen blev ikke videreført af [klageren]. Efter perioden med præmiefri dækning blev pensionsordningen 01.06.2003 omskrevet til hvilende pensionsordning.

3. 84.995

Præmiebetaling fra arbejdsgiver blev genoptaget 01.10.2006, dvs. efter mere end 3 år. Arbejdsgiver har indbetalt for mindre end 2 år efter genoptagelsen, og pensionsordningens vilkår om karenstid gælder derfor for en ny 2-årig periode.

[Klageren] er bevilget offentlig førtidspension fra 01.05.2012 på baggrund af lidelser, som i vidt omfang var til stede forud for 01.10.2006. Han opnår derfor ikke ret til udbetaling af ydelser for pensionsbidrag indbetalt fra 01.10.2006.

Disse bidrag har vi derfor tilbagebetalt med renter til [klageren] i overensstemmelse med pensionsordningens betingelser.

[Klageren] har ret til PenSam førtidspension fra den hvilende del af pensionsordningen, som vi udbetaler til [klageren] fra 01.05.2012.

Aftalegrundlag
[Klageren] blev som led i sin ansættelse som hjemmehjælper omfattet af arbejdsmarkedspensionsordningen Pension 90, Tradition, i PenSam.

Vi vedlægger kopi af betingelserne for pensionsordningen samt af betingelserne for den gruppelivsforsikring, som er knyttet til arbejdsmarkedspensionsordningen.

Sagsfremstilling
[Klageren] blev den 01.10.1992 optaget i arbejdsmarkedspensionsordningen Pension 90 i PenSam på baggrund af en ansættelse som hjemmehjælper. Indbetalingerne til pensionsordningen ophørte den 31.05.2002, da [klageren] fratrådte sin stilling.

Den aktive dækning i pensionsordningen opretholdes efter betingelserne i 12 måneder efter ophør af arbejdsgivers indbetaling af pensionsbidrag. Det fremgår af pensionsordningens aftalegrundlag, at kunden efter ophør af den præmiefri dækning har forskellige muligheder, herunder mulighed for at tegne fortsættelsesforsikring. Vi sendte tillige brev herom til [klageren].

[Klageren] benyttede ikke muligheden for at tegne fortsættelsesforsikring, og pensionsordningen blev derfor omskrevet til hvilende pensionsordning ved ophøret af den præmiefri dækning 01.06.2003.

Fra oktober 2006 blev der på ny indbetalt af arbejdsgiver til pensionsordningen. Vi har ikke nærmere oplysninger om denne ansættelse, men arbejdsgiver har indbetalt med varierende pensionsbidrag og for varierende perioder frem til januar 2011, samlet for mindre end 24 måneder.

Der er indbetalt fra arbejdsgiver for oktober 2006, maj, juli-august, oktober-november 2007, juli, oktober-november 2009, februar-maj, juli-august, november-december 2010 og januar 2011. Der er tale om relativt små og svingende pensionsbidrag med bruttostørrelse i de måneder, der er indbetalt, svingende fra ca. 939 kr. i en enkelt måned som det højeste til 67 kr. i en anden måned, og som nævnt ikke med indbetaling hver måned. Arbejdsgivers indbetaling ophørte helt i januar 2011.

Den 16.04.2012 blev [klageren] tilkendt offentlig førtidspension med virkning fra 01.05.2012 og søgte efterfølgende om udbetaling af helbredsbetingede ydelser fra arbejdsmarkedspensionsordningen i PenSam.

4. 84.995

Vi behandlede ansøgningen og vurderede, at betingelserne var opfyldt for udbetaling af PenSam førtidspension fra den hvilende del af [klagerens] pensionsordning i PenSam.

Vi udbetaler derfor PenSam førtidspension herfra til [klageren] med virkning fra den 01.05.2012.

Når pensionsordningen er omskrevet til hvilende pensionsordning, bevares den allerede opnåede ret, men ved genoptagelse af arbejdsgivers indbetaling til pensionsordninger indtræder efter betingelserne en ny karenstid for de nye pensionsbidrag.

For bidrag efter genoptagelsen fra 01.10.2006 gjorde vi pensionsordningens karensbestemmelse gældende og betalte i overensstemmelse med betingelserne pensionsbidragene for perioden tilbage til [klageren] med tillæg af renter.

Vi vedlægger kopi af generel helbredsattest, ressourceprofil med historik og lægelige oplysninger samt synsstatus fra Center for Syn og Hjælpemidler ... og oplysninger fra egen læge med røntgenbeskrivelse fra ... MR-klinik.

Det fremgår heraf, at [klageren] lider af øjensygdommen keratoconus, som debuterede i starten af 1970'erne. Det fremgår videre, at [klageren] var en del sygemeldt i 1980'erne.

[Klageren] blev afskediget fra sin stilling som hjemmehjælper i 2001/2002 efter at have været langtidssygemeldt på grund af dobbeltsidige tennisalbuer. Problemer med bevægeapparatet var begrundelse for, at [klageren] efterfølgende blev bevilget revalideringsstøtte til gennemførelse af IT-uddannelse på Ingeniørhøjskolen, men han kom ikke i ordinær beskæftigelse med denne uddannelse.

[Klageren] blev endeligt sygemeldt fra sin A-kasse den 15.08.2011 dels på grund af tiltagende synsproblemer, og dels begrundet i gener i nakke, skuldre, albuer og håndled.

Af oplysninger fra egen læge fremgår bl.a. den 12.11.2002: 'Pt. har tidligere henvendt sig vedr. rygproblemer, men har angiveligt en del gener gennem hele livet.' Den 21.10.2010 skriver egen læge: 'Pt. med mangeårige gener fra bevægeapparatet. Udtalte gener fra nakke-skulder åget.'

Ved røntgen 18.08.2010 konstateres middelsvære degenerative forandringer, dvs. ikke nyligt opståede.

Tilkendelse af offentlig førtidspension den 16.04.2012 er begrundet i helbredsmæssige forhold i form af problemer med synet (øjensygdomme keratoconus), samt smerter i bevægeapparatet, herunder i arme, skuldre og nakke, som bekræftes objektivt ved røntgen. Hertil kommer tinnitus i lettere grad.

[Klageren] opfylder ikke betingelsen i pensionsordningens karensbestemmelse om at have været såvel rask som omfattet af arbejdsgivers indbetaling i 2 år efter genoptagelsen 01.10.2006, og da de helbredsforhold, som førte til tilkendelse af offentlig førtidspension, bestod ved genoptagelsen af arbejdsgiverbetaling til pensionsordningen 01.10.2006, opnår [klageren] ikke ret til udbetaling af ydelser for pensionsbidrag, som er indbetalt efter genoptagelsen.

I stedet er disse bidrag tilbagebetalt til [klageren] med renter i overensstemmelse med pensionsordningens betingelser.

Vores vurdering
Når der ikke længere indbetales pensionsbidrag for den ansatte fra arbejdsgiver, og den ansatte ikke selv viderefører pensionsordningen ved at tegne fortsættelsesforsikring gælder bestemmelsen i § 23 i forsikringsbetingelserne:

> **§ 23. Præmiefri forsikring**
> Ved ophør af perioden med dækning efter § 15, § 15 a eller § 26 samt 28 b overgår forsikringen til præmiefri forsikring efter regler fastsat af selskabet, medmindre kunden direkte derefter er berettiget til udbetaling af forsikringsydelser, eller forsikringen videreføres af ny arbejdsgiver eller fortsættes af kunden selv.

[Klageren] tegnede ikke fortsættelsesforsikring, og pensionsordningen blev derfor omskrevet til præmiefri forsikring, dvs. hvilende pensionsordning, pr. 01.06.2003.

Ved senere genoptagelse af arbejdsgiverindbetaling til pensionsordningen gælder bestemmelsen i § 18 i forsikringsbetingelserne:

> **§ 18. Karenstid for ydelser ved førtidspension**
> Ret til ydelser i henhold til §§ 11 og 12, er begrænset af karenstid.
> Kunder, som ikke har været såvel rask som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. §§ 11 eller 12, opnår ikke ret til udbetaling af disse forsikringsydelser, hvis de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. §§ 11 eller 12, skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af PenSam førtidspension, jf. § 11, eller individuel sum ved førtidspension, jf. § 12.
>
> Bevisbyrden for en sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler selskabet, idet dog såvel forsikringstager som kunden og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger.
>
> Til den 2-årige periode medregnes kun perioder i hvilke, der indgår pligtmæssig præmiebetaling, jf. § 3.
>
> Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode.
>
> Såfremt der som følge af karenstidsbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling af ydelser efter §§ 11 eller 12, udbetales i stedet de præmier, der er indbetalt til forsikringen vedrørende PenSam førtidspension eller individuel sum ved førtidspension og alderspension samt eventuel ægtefælle-/samleverpension med en rente, der fastsættes af selskabet, hvorefter selskabet er frigjort. Allerede opnået værdi på en præmiefri forsikring berøres ikke heraf.

Den allerede opnåede værdi af en hvilende pensionsret berøres ikke af karensbestemmelsen, og hvis arbejdsgivers indbetaling genoptages, inden der er gået 3 år fra seneste indbetaling, vil der ikke indtræde ny karenstid.

Er der derimod gået mere end 3 år, indtræder ny karenstid for de pensionsbidrag, der da indbetales. Karenstidsbestemmelsen betyder, at kunden skal være såvel rask som omfattet af arbejdsgivers indbetaling i mere end 2 år, og hvis den betingelse er opfyldt, er karenstiden overstået, dvs. helbredsforholdene ved (gen)optagelsen er uden betydning for ret til dækning med ydelser ved førtidspension. Er betingelsen ikke opfyldt, gælder karensbestemmelsen.

Tilsvarende gælder for gruppesum ved førtidspension:

§ 28. Karenstid for gruppesum ved førtidspension
Ret til gruppesum ved førtidspension, jf. § 25, er begrænset af karenstid.

Kunder, som ikke har været såvel rask som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. § 25, opnår ikke ret til udbetaling af gruppesum ved førtidspension, hvis de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. § 25, skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af gruppesum ved førtidspension.

Bevisbyrden for sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler selskabet, idet dog såvel forsikringstager som kunden og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger. Til den 2-årige periode medregnes kun perioder, i hvilke der indgår pligtmæssig præmiebetaling, jf. § 3.

Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode.

Dersom der ved overgangen fra anden ansættelse sker overførsel fra en hertil knyttet pensionsordning til Pension 90, og kunden i denne ordning havde opnået bedre rettigheder, end denne bestemmelse ville medføre, overføres de i den tidligere ordning opnåede rettigheder til summen tillige.

Tilsvarende gælder også for den gruppelivsforsikring, som er tegnet i tilknytning til arbejdsmarkedspensionsordningen. Det fremgår således af § 2:

§ 2. Indtrædelse
Som omfattet af gruppeforsikringen anses følgende medlemmer, som er optaget i Pension 90 før 01.07.1999, eller som er optaget 01.07.1999 eller senere, men ikke betaler bidrag efter 01.01.2002:
a. Præmiebetalende medlemmer af Pension 90 i PenSam Liv.
b. Medlemmer omfattet af PenSam Liv fortsættelsesforsikring.
c. Medlemmer omfattet af præmiefri dækning efter bestemmelserne i pensionsordningen.
Som omfattet anses endvidere medlemmer af Pension 90, som er pensioneret i forbindelse med ophør af præmiebetalingen eller præmiefri dækning (pensioneret på aktivt grundlag).
Optagelse i gruppelivsforsikringen er i øvrigt betinget af, at medlemmet ikke er fyldt 65 år.

[Klageren] pensioneres ikke på aktivt grundlag og opnår allerede af den grund ikke ret til at være omfattet af gruppelivsforsikringen. Desuden findes i betingelserne for gruppelivsforsikringen en karensbestemmelse i § 6 af samme ordlyd som karensbestemmelserne for de øvrige ydelser i pensionsordningen.

Begrundelsen for tilkendelse af offentlig førtidspension er de helbredsmæssige forhold i form af problemer med synet (øjensygdomme keratoconus), samt smerter og gener i bevægeapparatet, nakke, skuldre, albuer og håndled.

I [klagerens] tilfælde er det utvivlsomt, at såvel øjensygdommen som lidelserne i bevægeapparatet var til stede ved genoptagelsen 01.10.2006.

Øjensygdommen keratoconus debuterede i starten af 1970'erne. Det er i den forbindelse uden betydning, at [klageren] har været kompenseret for sin øjensygdom ved at bruge kontaktlinser, men over tid har oplevet problemer med at tåle linserne. Det er ikke graden af li-

delsen, der er bestemmende, men blot tilstedeværelsen af øjensygdommen på genoptagelsestidspunktet.

For så vidt angår lidelserne i bevægeapparatet bemærkes, at de udtalte gener fra nakke-skulder åget er bekræftet ved røntgen, som objektivt konstaterer middelsvære degenerative forandringer, dvs. ikke nyligt opståede.

Det fremgår af sagens oplysninger, at [klageren] bl.a. i 2001/2002 var langtidssygemeldt på grund af dobbeltsidige tennisalbuer, og at problemer med bevægeapparatet var årsag til, at [klageren] efterfølgende blev bevilget revalideringsstøtte, som dog ikke førte til ordinær beskæftigelse på grund af de fortsatte helbredsmæssige begrænsninger.

[Klageren] blev endeligt sygemeldt den 15.08.2011 dels på grund af tiltagende synsproblemer, og dels begrundet i de bestående gener i bevægeapparatet, nakke, skuldre, albuer og håndled.

Der er ingen tvivl om, at de lidelser, som førte til tilkendelse af offentlig førtidspension (keratoconus samt smerter og gener i bevægeapparatet, nakke, skuldre, albuer og håndled) skyldes eller har klar årsagssammenhæng med lidelser (keratoconus samt smerter og gener i bevægeapparatet), som var til stede, da [klageren] blev genoptaget i arbejdsmarkedspensionsordningen 01.10.2006.

Dette er veldokumenteret i sagens oplysninger, og vi henviser herom bl.a. til generel helbredsattest s. 1, ressourceprofil s. 1, røntgenbeskrivelse og journalakter fra egen læge.

Vi må fastholde, at tilkendelsen af førtidspension således i vidt omfang er begrundet i og har direkte sammenhæng med de forudbestående lidelser.

[Klageren] har dermed ikke opnået ret til dækning fra pensionsordninger for de pensionsbidrag, som er indbetalt af arbejdsgiver i sammenlagt 18 måneder fra oktober 2006 til november 2011. [Klageren] har således på grund af karensbestemmelsen og årsagssammenhængen med forudbestående lidelser ikke opnået ret til aktiv dækning fra pensionsordningen med udbetaling af Gruppesum ved PenSam førtidspension og præmiefritagelsen på Gruppelivsforsikringen.

De indbetalte bidrag fra 01.10.2006 er i overensstemmelse med pensionsordningens betingelser tilbagebetalt med renter til [klageren].

For de pensionsbidrag, som er indbetalt af arbejdsgiver frem til 31.05.2002, er [klagerens] pensionsordning i PenSam omskrevet til hvilende pensionsordning med ret til udbetaling af PenSam førtidspension herfra, som vi udbetaler til [klageren] fra 01.05.2012.

Ankenævnspraksis
Der findes en lang række ankenævnskendelser, som fastslår, at der ikke opnås dækning fra en forsikring, hvis forsikringens betingelser for dækning ikke er opfyldte.

Vi henviser eksempelvis til nævnets kendelser nr. 59.988, 65.675 og 80.602.

Vores afgørelse
PenSam fastholder på denne baggrund afslag på udbetaling af Gruppesum ved førtidspension og præmiefritagelse på Gruppelivsforsikringen."

8. 84.995

Ved brev af 13/2 2014 har nævnets sekretariat anmodet selskabet om bemærkninger til klagerens påstand om, at han vil opnå: "…bevarelse af retten til livsforsikring (genindførelse med de beløb der var gældende før afgørelsen", der fremgår af klageskemaet. Dertil har selskabet i brev af 14/2 2014 til nævnet bl.a. oplyst:

> "... at vi opfatter klagen således, at [klageren] dels klager over afslag på udbetaling af Gruppesum ved førtidspension og dels ønsker at være dækket af dødsfaldsdækningen på gruppelivsforsikringen i pensionsordningen uden præmiebetaling.
>
> [Klageren] valgte ikke at tegne fortsættelsesforsikring, og pensionsordningen blev hvilende efter den præmiefri dækningsperiode, da arbejdsgiverbetalingen ophørte i 2002.
>
> Alle gruppeforsikringer i tilknytningen til pensionsordningen ophører, når pensionsordningen bliver hvilende. Gruppedækningerne kaldes af og til gruppelivsordningen, gruppedækningerne eller gruppeforsikringen. Gruppedækningerne består af Gruppelivssum, Gruppesum ved førtidspension og Gruppesum ved visse kritiske sygdomme.
>
> Gruppedækningerne bortfaldt for [klagerens] vedkommende, da pensionsordningen blev hvilende. De kunne være blevet aktive igen, hvis [klagerens] pensionsordning var blevet aktiv igen ved genoptagelse af arbejdsgivers indbetaling inden 3 år efter ophør.
>
> Først i oktober 2006 blev der igen indbetalt til pensionsordningen af arbejdsgiver. Der er indbetalt små og varierende bidrag med måneders mellemrum i alt for mindre end 2 år efter genoptagelsen, og pensionsordningens vilkår om karenstid gælder derfor for en ny 2-årig periode.
>
> [Klageren] er i 2012 tilkendt offentlig førtidspension på baggrund af lidelser, som var til stede forud for genoptagelsen. [Klageren] opnår derfor ikke ret til udbetaling af ydelser for pensionsbidrag indbetalt fra genoptagelsen. Det gælder også gruppedækningerne.
>
> Disse bidrag er tilbagebetalt med renter til [klageren].
>
> [Klageren] har således kun været omfattet af gruppedækningerne frem til udløbet af den præmiefri dækningsperiode, da arbejdsgiverbetalingen ophørte i 2002."

Efterfølgende er selskabet fremkommet med yderligere kommentarer i brev af 14/3 2014 til nævnet.

Nævnet har fået forelagt sagens bilag. Enkelte af bilagene vil blive gengivet i det følgende. Af kommunalt brev af 8/2 2012 fremgår bl.a.:

> "**Synsstatus**
> ...
> **Beskrivelse af synsfunktion**
> [Klageren] lider af øjensygdommen keratoconus som er en frembuling og udtynding af cornea (hornhinden). [Klageren] har haft sygdommen siden 18 års alderen og visus (synsstyrken) uden korrektion er stærkt nedsat. Det er muligt at korrigere for synsnedsættelsen med specialtilpassede kontaktlinser, men [klageren] kan kun holde til at have disse på få timer

dagligt. Øjnene bliver meget røde og irriterede efter brug af kontaktlinser. På dårlige dage er øjnene irriterede fra morgenstunden og det er derfor ikke muligt at tage kontaktlinser på."

Af klagerens kommunale ressourceprofil fremgår bl.a.:

"**Helbredsmæssige forhold**

...

Dato:	**Beskrivelse:**
KLADDE 20/02/12	Pgl. er sygemeldt fra A-kassen siden den 15.8.2011 grundet problemer med synet samt smerter i arme, nakke og skuldre. Pgl. egen beskrivelse i mail af 1.9.2011: ********** Mine fysiske helbredsproblemer 1. Kroniske problemer med arme, nakke og skuldre Jeg har mange kroniske smerter i arme, nakke og skuldre (smerter som bliver forværret ved fysisk aktivitet). Jeg har, på grund af disse smerter, gennemgået revalidering tilbage i 2001 for at komme væk fra et job som hjemmehjælper i ... Kommune. Dette resulterede i en uddannelse som IT ingeniør – fuldført i 2006. De sidste par år har jeg kun haft ganske lidt arbejde. 2. Problemer med øjnene. Jeg lider af øjensygdommen keratoconus, hvilket for mit vedkommende, uden hjælpemidler, er årsag til en reduktion af synet til under 5 %. (se bemærkning nederst) Briller hjælper mig ikke, men brug af kontaktlinser giver mig et syn der nærmer sig normalt syn. Jeg har altid haft problemer med at tåle kontaktlinser. Problemet er nu at jeg (i løbet af de sidste to tre år) kun kan tåle at bruge kontaktlinser et par timer om dagen. Øjnene reagerer mod linserne, så hvis jeg en dag bruger dem flere timer, bliver resultatet at jeg ikke kan bruge linser de følgende dage. Uden brug af linser kan jeg dog også, når jeg kniber det venstre øje meget sammen, opnå måske mere end 50 % syn. Så kan jeg læse fx bybusnumre og varepriser i butikker. Det er faktisk temmelig vigtigt for mig, at jeg har denne mulighed - ikke mindst når jeg færdes. Jeg har ikke tilsvarende mulighed med højre øje. Bemærkning I 1980 fik jeg foretaget en hornhindetransplantation på højre øje. Dette sker på den måde at en cirkelskive af min hornhinde bliver skåret af og en donorhornhinde bliver syet på i stedet. Et år senere, efter at stingene var fjernet, fik jeg en tennisbold i dette øje og den påsyede horn-hinde blev revet op to tredjedele rundt og linsen inde i øjet blev revet ud. Samtidig med blev pupillen skubbet op mod næseroden. Den transplanterede hornhinde blev syet på igen, men nu med meget ringe muligheder for et godt syn, fordi pupillen kom til at ligge under sammensyningsområdet hvor hornhinden var meget irregulær."

Af brev af 16/4 2012 til klageren fra kommunen fremgår bl.a.:

10. 84.995

"Begrundelse for beslutningen:

Det drejer sig om en 59-årig, gift mand, der tog matematisk studentereksamen i 1973 og efterfølgende begyndte at læse til civilingeniør på Danmarks Tekniske Højskole, men afbrød studiet efter ca. 4 år grundet dobbeltsidige synsproblemer betinget af øjenlidelsen keratoconus, som er en frembuling og udtynding af hornhinderne.

På grund af komplikationer efter en hornhindetransplantation på højre øje i 1979 var arbejdsmarkedstilknytningen ret summarisk op gennem 80'erne, men via en revalideringsmæssig indsats fik han i 1987 job som hjemmehjælper i ... kommune. I foråret 2002 måtte pågældende dog ophøre som sådan grundet følger af tennisalbuer lokaliseret til begge arme.

Med fornyet revalideringsstøtte gennemførte han dernæst fra 2002 - 2006 en IT-uddannelse ved Ingeniørhøjskolen i ..., men havde ikke held til efterfølgende at skaffe sig ordinær beskæftigelse inden for dette område. Senest bestred vedkommende gennem 12 måneder fra 2009 - 2010 et løntilskudsjob som programmør m.m. i ... kommunes IT-afdeling, men efter en fornyet ledighedsperiode måtte han medio august 2011 sygemeldes fra sin A-kasse, og årsagen hertil var et efterhånden stærkt nedsat syn tillige med smerter i nakke, skuldre og arme forårsaget dels af inflammation og dels af begyndende slidgigt.

For nærmere udredning af arbejdsevnen blev pågældende gennem 2 måneder fra november 2011 - januar 2012 afprøvet ved Arbejdsmarkedscenter ...s særlige vejlednings- og opkvalificeringstilbud til blinde og svagsynede, hvilket foregik i samarbejde med Center for Syn og Hjælpemidler i ... Han var på nedsat tid tilknyttet IT-afdelingen og havde en arbejdsplads, der var hensigtsmæssigt indrettet/belyst, og samtidigt var der mulighed for at gøre brug af adskillige synskompenserende hjælpemidler. Vedkommende var primært beskæftiget med internetsøgning, et regnearksprogram samt læsning af længere tekster og deltog i hele forløbet meget entusiastisk med henblik på at afsøge relevante muligheder for tilbagevenden til arbejdsmarkedet, men erfarede også hurtigt at udtrættes. På trods af de mange hjælpemidler og øvrige skånende omstændigheder bevirkede karakteren af den udtalte synsreduktion desuden, at han ikke fik optimalt udbytte heraf, hvilket resulterede i en lav produktivitet, og kombineret med de afledte problemer i bevægeapparatet konkluderede arbejdsmarkedscentret afslutningsvis, at man ikke skønnede det sandsynligt, at der kunne udvikles en arbejdsevne, som kunne føre til fornyet erhvervsaktivitet.

I efteråret 2011 blev der endvidere på Center for Syn og Hjælpemidler foretaget en undersøgelse, som viste, at synsstyrken er nedsat til 3/60 på begge øjne, men at denne næsten kan normaliseres ved anvendelse af specialtilpassede kontaktlinser, hvorimod briller ikke er et anvendeligt hjælpemiddel. Øjnene er imidlertid sarte og følsomme, og pågældende udholder kun at have kontaktlinserne på få timer dagligt, og visse dage er øjnene faktisk så irriterede, at brug af linserne helt må undlades. - Som skitseret ovenfor påvirker øjenlidelsen i udtalt grad arbejdsevnen, men han kan dog godt færdes i det åbne rum uden nævneværdigt besvær, omend vedkommende altid må være påpasselig med at afskærme øjnene mest muligt for sollys.

På baggrund af det nylige afprøvningsforløb samt de foreliggende helbredsmæssige oplysninger vurderer forvaltningen, at arbejdsevnen er varigt nedsat til et niveau, der ikke rækker til selvforsørgelse uanset ansættelsesvilkår og hjælpemidler, som måtte blive stillet til rådighed, og man anser det desuden ikke for muligt at kompensere for arbejdsevnenedsættelsen gennem yderligere behandlings- eller revalideringsmæssige tiltag.

11. 84.995

Der er derfor rejst sag om førtidspension, jvf. lov om social pension § 18, som han tilkendes efter samme lovs § 20, stk. 1."

Af forsikringsbetingelserne for "Pension 90" fremgår bl.a.:

"**§ 3. Præmie**
Præmiens størrelse og regulering fastsættes i overensstemmelse med reglerne i de i § 1 nævnte overenskomster og ansættelsesvilkår.

Præmien indbetales af arbejdsgiveren, så længe forsikrede er ansat i den pensionsgivende stilling, og forfalder månedsvis på lønudbetalingstidspunktet.

Indbetaling af præmie slutter ved lønophør. Forsikringstageren betaler udgifterne ved præmiens betaling.

Ved for sen indbetaling af de enkelte præmier kan selskabet kræve en morarente, hvis størrelse fastsættes af selskabet.

Ved manglende indbetaling af første præmie fastsætter selskabet de nærmere vilkår for forsikringens ikrafttræden.

Ved manglende indbetaling af senere præmier kan selskabets ansvar bortfalde, når der er forløbet mere end 6 måneder fra forfaldsdagen, og selskabet har afgivet skriftligt påkrav med oplysning herom og med 14 dages frist for indbetaling. Ophører forsikringsdækningen, og har forsikringen opnået en tilbagekøbsværdi, omskrives forsikringen til præmiefri forsikring efter reglerne i § 23.
...
Kapitel 2. Ydelser ved førtidspension, alder og død

§ 11. PenSam førtidspension
Forsikrede, som er optaget i pensionsordningen inden det fyldte 50. år, er berettiget til PenSam førtidspension, hvis

- der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension efter reglerne i lov om social pension den 01.07.2007 eller senere, eller
- forsikrede som følge af livstruende, uhelbredelig sygdom får forlænget udbetalingen af dagpenge under sygdom den 01.07.2007 eller senere, eller
- der træffes afgørelse om ret til højeste eller mellemste førtidspension fra Færøerne eller Grønland den 01.07.2007, eller senere.

Det er en forudsætning for udbetaling af PenSam førtidspension, at forsikrede har lønophør, og at forsikrede ikke er fyldt 65 år på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. stk. 1.

Hvis forsikrede er fyldt 65 år, kan forsikrede ansøge om pension ved tab af erhvervsevne i henhold til de før 01.07.2007 gældende regler.

Retten til PenSam førtidspension indtræder den 1. i måneden efter, at betingelserne i stk. 1 er opfyldt.

12. 84.995

Retten til PenSam førtidspension ophører, når forsikrede ved det fyldte 67. år overgår til alderspension. Retten ophører endvidere, hvis

- forsikredes offentlige pension ophører af andre grunde end, at forsikrede fylder 65 år,
- pensionen gøres hvilende, eller
- øvrige betingelser for offentlig førtidspension i stk.1 ikke er opfyldt.

I tilfælde, hvor PenSam førtidspension ophører i henhold til denne bestemmelse, og forsikrede ikke straks tiltræder en stilling, som medfører indbetaling af pligtmæssig præmie, forholdes i overensstemmelse med §§ 15, 15 a, 22, 23 eller 24.

PenSam førtidspension er af samme størrelse som den forventede alderspension ved alder 67 år, beregnet i henhold til det beregningsgrundlag, der er gældende på tidspunktet for PenSam førtidspensions iværksættelse. Der ydes præmiefritagelse, så længe forsikrede modtager PenSam førtidspension, dog længst til forsikrede fylder 67 år.

PenSam førtidspension kan vælges omregnet efter reglerne i § 20.

Såfremt forsikrede på tidspunktet, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. stk. 1, er i karenstid, forholdes i overensstemmelse med § 18.

§ 12. Individuel sum ved førtidspension
Forsikrede, som er optaget i pensionsordningen efter det fyldte 50. år, men før det fyldte 60. år, og som ikke har fravalgt denne ydelse, er berettiget til en individuel sum ved førtidspension, hvis

- der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension efter reglerne i lov om social pension den 01.07.2007 eller senere, eller
- forsikrede som følge af livstruende, uhelbredelig sygdom får forlænget udbetalingen af dagpenge under sygdom den 01.07.2007 eller senere, eller
- der træffes afgørelse om ret til højeste eller mellemste førtidspension fra Færøerne eller Grønland den 01.07.2007 eller senere.

Det er en forudsætning for udbetaling, at forsikrede har lønophør og ikke er fyldt 60 år på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. stk. 1.

Summens størrelse fastsættes i overensstemmelse med de til enhver tid gældende tariffer. Efter udbetaling af individuel sum ved førtidspension ydes præmiefritagelse, så længe forsikrede opfylder betingelserne i stk. 1, dog længst til forsikrede fylder 67 år.
...
§ 15. Præmiefri dækning
For forsikrede, som hverken betaler præmie den 01.07.2007 eller senere, gælder reglerne i denne bestemmelse.

Forsikrede, som er optaget i pensionsordningen før det fyldte 50. år, er i de første 12 måneder efter ophør af pligtmæssig præmiebetaling eller berettigelse til pension omfattet af præmiefri dækning, således at forsikrede bevarer sine hidtidige rettigheder. Til dækning af risiko, administration m.v. i perioden sker fradrag i forsikringens opsparede værdi.

Den præmiefri dækning gælder dog længst til forsikrede fylder 67 år, eller til forsikrede har indsendt begæring om udbetaling af tilbagekøbsværdien og opfylder betingelserne for dette, eller til forsikrede har begæret forsikringen overført.

Efter ophør med betaling til fortsættelsesforsikring, jf. § 29, kan forsikrede efter nærmere af selskabet fastsatte regler i en periode være omfattet af præmiefri dækning.

Efter nærmere af selskabet fastsatte regler kan perioden med præmiefri dækning afkortes.

Efter udløbet af den præmiefri dækningsperiode forholdes i overensstemmelse med §§ 22, 23 eller 29.

...

§18. Karenstid for ydelser ved førtidspension

Ret til ydelser i henhold til §§ 11 og 12, er begrænset af karenstid.

Forsikrede, som ikke har været såvel rask som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. §§ 11 eller 12, opnår ikke ret til udbetaling af disse forsikringsydelser, hvis

- de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. §§ 11 eller 12, skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og

- disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af PenSam førtidspension, jf. § 11, eller individuel sum ved førtidspension, jf. § 12.

Bevisbyrden for en sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler selskabet, idet dog såvel forsikringstager som forsikrede og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger.

Til den 2-årige periode medregnes kun perioder i hvilke, der indgår pligtmæssig præmiebetaling, jf. § 3.

Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode.

Såfremt der som følge af karenstidsbestemmelsen ikke opnås ret til udbetaling af ydelser efter §§ 11 eller 12, udbetales i stedet de præmier, der er indbetalt til forsikringen vedrørende PenSam førtidspension eller individuel sum ved førtidspension og alderspension samt eventuel ægtefælle-/samleverpension med en rente, der fastsættes af selskabet, hvorefter selskabet er frigjort. Allerede opnået værdi på en præmiefri forsikring berøres ikke heraf.

...

Kapitel 3. Gruppesum ved førtidspension

§ 25. Gruppesum ved førtidspension

Forsikrede, som optages i pensionsordningen før det fyldte 60. år, og for hvem pligtmæssig præmie andrager et af selskabet fastsat mindste præmiebeløb, omfattes af ret til gruppesum ved førtidspension.

Gruppesum ved førtidspension er en ren risikoforsikring, som ikke opnår tilbagekøbsværdi.

Forsikrede er berettiget til gruppesum ved førtidspension, hvis

- der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension efter reglerne i lov om social pension den 01.07.2007 eller senere, eller
- forsikrede som følge af livstruende, uhelbredelig sygdom får forlænget udbetalingen af dagpenge under sygdom den 01.07.2007 eller senere, eller
- der træffes afgørelse om ret til højeste eller mellemste førtidspension fra Færøerne eller Grønland den 01.07.2007 eller senere.

Det er en forudsætning for udbetaling af gruppesum ved førtidspension fra selskabet, at forsikrede har lønophør, og at forsikrede ikke er fyldt 60 år på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. stk. 1.

Efter udbetaling af en gruppesum ved førtidspension ydes præmiefritagelse, så længe forsikrede opfylder betingelserne i stk. 1, dog længst til forsikrede fylder 67 år.

Gruppesum i henhold til denne bestemmelse kan ikke udbetales mere end én gang til den samme person, uanset om forsikringen efter i en periode at have været sat ud af kraft igen tegnes for den pågældende.

Hvis forsikrede tidligere har opnået udbetaling af gruppesum ved førtidspension eller tilsvarende dækning fra en forsikring, som er tegnet i tilknytning til et ansættelsesforhold, begrænses dækningen tilsvarende.

...

§ 28. Karenstid for gruppesum ved førtidspension

Ret til gruppesum ved førtidspension, jf. § 25, er begrænset af karenstid.

Forsikrede, som ikke har været såvel rask som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i 2 år (karenstid) på det tidspunkt, hvor der træffes afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. § 25, opnår ikke ret til udbetaling af gruppesum ved førtidspension, hvis

- de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension m.v., jf. § 25, skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved forsikringens ikrafttræden eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og
- disse forhold kunne antages at ville medføre udbetaling af gruppesum ved førtidspension.

Bevisbyrden for sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler selskabet, idet dog såvel forsikringstager som forsikrede og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger. Til den 2-årige periode medregnes kun perioder, i hvilke der indgår pligtmæssig præmiebetaling, jf. § 3.

Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode.

Dersom der ved overgangen fra anden ansættelse sker overførsel fra en hertil knyttet pensionsordning til Pension 90, og forsikrede i denne ordning havde opnået bedre rettigheder, end

denne bestemmelse ville medføre, overføres de i den tidligere ordning opnåede rettigheder til summen tillige."

Af forsikringsbetingelserne for klagerens "Gruppelivsforsikring Pension 90" fremgår bl.a.:

"**§ 2. Indtrædelse**
Som omfattet af gruppeforsikringen anses følgende medlemmer, som er optaget i Pension 90 før 01.07.1999, eller som er optaget 01.07.1999 eller senere, men ikke betaler bidrag efter 01.01.2002:

a. Præmiebetalende medlemmer af Pension 90 i PenSam Liv.

b. Medlemmer omfattet af PenSam Liv fortsættelsesforsikring.

c. Medlemmer omfattet af præmiefri dækning efter bestemmelserne i pensionsordningen.

Som omfattet anses endvidere medlemmer af Pension 90, som er pensioneret i forbindelse med ophør af præmiebetalingen eller præmiefri dækning (pensioneret på aktivt grundlag).

Optagelse i gruppelivsforsikringen er i øvrigt betinget af, at medlemmet ikke er fyldt 65 år.

§ 3. Ikrafttræden
Forsikringsdækningen begynder den 01.01.2012.

§ 4. Dækning
Forsikringen dækker kun dødsfald, der er opstået og anmeldt i forsikringstiden, jf. dog § 16.
...
§ 6. Indskrænkninger i forsikringsdækningen
Ret til udbetaling af forsikringssum er begrænset af karenstid.

Hvis gruppemedlemmet på tidspunktet for indtræden af død ikke har været såvel erhvervsdygtig som omfattet af pligtmæssig præmiebetaling i Pension 90 i 2 år (karenstid), opnås der ikke ret til udbetaling af forsikringsydelser, såfremt dødsfaldet skyldes eller har klar årsagssammenhæng med en lidelse, som bestod ved optagelsen i Pension 90, eller ved seneste genoptagelse af pligtmæssig præmiebetaling, og som kunne antages at ville medføre død.

Bevisbyrden for sådan årsag eller årsagssammenhæng påhviler PenSam Liv, idet dog såvel forsikringstager som gruppemedlemmet og andre berettigede er forpligtet til at medvirke til fremskaffelse af oplysninger.

Til den 2-årige periode medregnes kun perioder, i hvilke der indgår pligtmæssig præmiebetaling i overensstemmelse med forsikringsbetingelserne i Pension 90.

Genoptages pligtmæssig præmiebetaling i Pension 90, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, eller gruppemedlemmet har været præmiefri dækket i Pension 90, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode.

Hvis der ved overgangen fra anden ansættelse sker overførsel fra en hertil knyttet pensionsordning til Pension 90, og gruppemedlemmet i denne ordning havde opnået bedre rettighe-

der vedrørende helbredsforhold, end denne bestemmelse ville medføre, overføres de i den tidligere ordning opnåede helbredsmæssige rettigheder tillige til gruppelivsordningen.

Karenstidsbestemmelsen finder ikke anvendelse, hvis der er indbetalt pligtmæssig præmie til Pension 90 indtil dødsfaldet.

...

§ **10 A. Opretholdt dækning**

Følgende gruppemedlemmer, som efter § 2 er omfattet af gruppeforsikringen, er omfattet af opretholdt dækning:

a. gruppemedlemmer, som er omfattet af pensionsordning i PenSam Liv, hvor der træffes afgørelse om offentlig førtidspension m.v. senest 12 måneder efter ophør af præmiebetaling

b. gruppemedlemmer, som er omfattet af pensionsordningen i PenSam Liv, og som bliver syge senest 12 måneder efter ophør af pligtmæssig præmie, og som på grund af uafbrudt sygdom ikke kan være selvforsørgende i en stilling uden økonomisk kompensation, og hvor der træffes afgørelse om offentlig førtidspension m.v. senest 5 år efter ophør af præmiebetaling, dog længst til medlemmet fylder 60 år.

Medlemmet er dog ikke omfattet af opretholdt dækning, som beskrevet ovenfor, såfremt medlemmet har valgt overgang til ny pensionsordning (Fleksion).

...

§ 13. Forsikringsdækningens bortfald

Forsikringsdækningen bortfalder i følgende situationer:

a. Ved gruppeaftalens ophør som følge af opsigelse, jævnfør § 14 om Opsigelse og § 15 om Ændring af betingelser.

b. Med udgangen af den måned, hvori medlemmet fylder 65 år.

c. Straks ved medlemmets valg af overgang til ny pensionsordning (Fleksion).

d. Udtræder gruppemedlemmet af pensionsordningen i PenSam Liv, eller ophører bidragsbetaling til PenSam Liv af årsager, der ikke medfører ret til pension, præmiefritagelse, præmiefri dækning eller PenSam Liv fortsættelsesforsikring efter bestemmelserne i pensionsordningen, udtræder gruppemedlemmet af gruppelivsforsikringen pr. den dato, hvortil der er betalt bidrag til PenSam Liv.

Ved udtrædelse af ordningen er gruppemedlemmet berettiget til at tegne en fortsættelsesforsikring uden afgivelse af helbredsoplysninger, efter regler fastsat af PenSam Liv forsikringsaktieselskab. Forsikringen kan længst løbe til gruppemedlemmets fyldte 65. år."

17. 84.995

Nævnet udtaler:

Det fremgår blandt andet af karensreglerne, at der til den 2-årige periode kun medregnes perioder i hvilke, der indgår pligtmæssig præmiebetaling. Genoptages pligtmæssig præmiebetaling, efter der er forløbet 3 år, hvor der ikke er indgået præmie, finder reglerne om karenstid anvendelse i en ny 2-årig periode.

Dækning ved førtidspensionering

Efter sin gennemgang af sagen – herunder klagerens helbredsoplysninger, kommunens brev af 16/4 2012 samt parternes indlæg for nævnet – finder nævnet, at selskabet har bevist, at klageren ikke var såvel rask som omfattet af den pligtmæssige præmiebetaling i 2 år på det tidspunkt, hvor der blev truffet afgørelse om ret til offentlig førtidspension, og at de forhold, der førte til afgørelse om ret til offentlig førtidspension, har en klar årsagssammenhæng med klagerens lidelser, der bestod ved seneste genoptagelse af den pligtmæssige præmiebetaling den 1/10 2006. Henset til forsikringsbetingelsernes regler om karenstid, jf. § 18, finder nævnet herefter, at der ikke er grundlag for at pålægge selskabet at yde forsikringsdækning.

Medlemskabet af gruppelivsforsikringen

I klageskemaet har klageren under spørgsmålet: ”Hvad vil De konkret opnå hos selskabet anført ”…bevarelse af retten til livsforsikring (genindførelse med de beløb der var gældende før afgørelsen.” Selskabet har i brev af 14/2 2014 til nævnet oplyst, at klagerens pensionsordning blev omskrevet til en hvilende ordning, idet klagerens arbejdsgiver ophørte med at betale præmie i 2002, at gruppedækningerne herved bortfaldt, og at der ved de fornyede indbetalinger fra 2006 gælder en ny 2-årig karensperiode, som ikke er opfyldt. På det foreliggende grundlag og henset til forsikringsbetingelsernes regler om karenstid, jf. § 6, finder nævnet ikke anledning til at kritisere selskabet.

18. 84.995

Som følge heraf

b e s t e m m e s :

Klageren får ikke medhold.

Marianne Højgaard Pedersen
formand